

DE: WANDELAAR

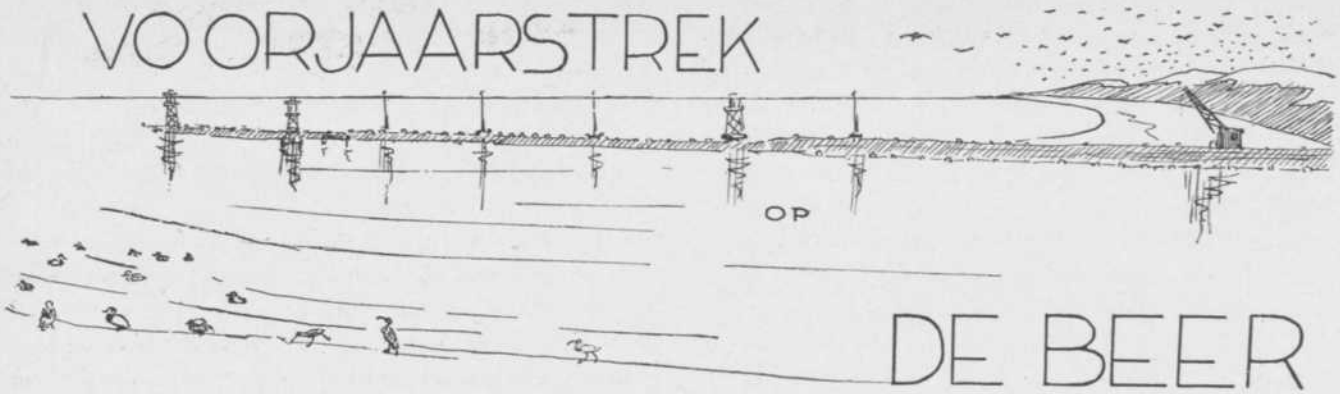
GEILLUSTREERD: MAANDBLAD

GEWIJD AAN NATUURSTUDIE, NATUURBESCHERMING, HEEM-
SCHUT, GEOLOGIE, FOLKLORE, BUITENLEVEN EN TOERISME —
ONDER LEIDING VAN A. V. FEY EN MET MEDEWERKING VAN
VERSCHILLENDE AUTORITEITEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
— UITGEGEVEN DOOR A. G. SCHOONDERBEEK TE LAREN —

Waar wolken en waterlelies zich spiegelen

VOORJAARSTREK

DE BEER

DOOR A. DE JONG

Met teekeningen van Anton van den Oord

VEEL is er al geschreven over den grooten najaarstrek, die in laatste decade van Wijnmaand zijn hoogtepunt bereikt.

Dit is trouwens in het geheel niet te verwonderen, want als we eenmaal zulk een massavlucht in al haar schoonheid hebben aanschouwd, raken wij er niet over uitgepraat.

Zooals bekend, is de terugtrek in het voorjaar minder massaal, doch daarom niet minder interessant.

Evenmin als we niet een of meer keeren willen genieten van het imposante schouwspel, dat de najaarstrek biedt, zullen we niet licht verzuimen om in het laatst van Maart strandwaarts te trekken in de hoop iets van het terugtrekken der vogels te zullen zien.

Eén dag voordat de lente officieel aanving, togen we, zes man sterk, naar het vogeleiland „de Beer”.

Het had 's nachts licht gevoren en de gouden glans, die aan den oosterkim reeds zichtbaar was, beloofde ons een schoonen dag.

Arie Prins, de veerman, weerkenner van de bovenste plank, voorspelde: „voor den heelen dag mooi weer”; iets wat we, dank zij de spreekwoordelijke wispelturigheid van Lentemaand, blijde vernamen.

Behalve dat het fraaie weer onze stemming merkbaar beïnvloedde, bleken ook de vogels danig daardoor te zijn aangestoken.

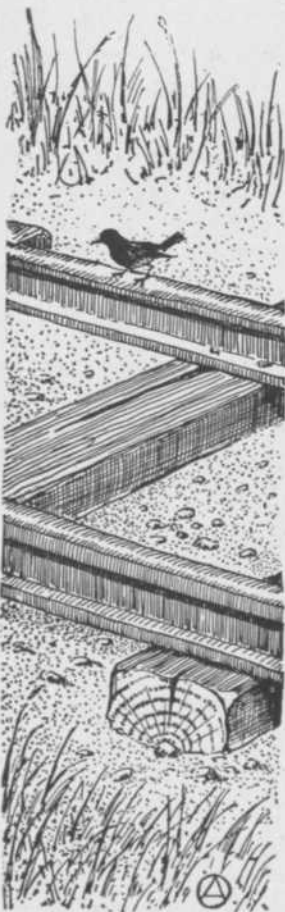
Links en rechts van den steiger scharrelt een luidruchtig gezelschap bonte pieten tusschen het slib. Soms maken zij de zotste bewegingen met hun langgesnauwde koppen, rennen vervolgens geheel zonder reden een eindweegs over het wad en gaan dan heel gemoedelijk weer voort met fourageeren. Kortom, zij hebben het voorjaar in den kop.

Een afdeeling roodbeenige tureluurs houdt zich onledig met in een paar ondiepe plasjes naar voedsel te dreggen. Het is alsof ze met hun uitbundig „te-luu-te-luu” willen zeggen, dat de tijd nadert, waarin we ze weer in den polder zullen vinden tusschen dotters en boterbloemen in gezelschap van Kieviten, grutto's en kemphaantjes.

Aan den grens van water en land staan zoowaar al eenige kluten. We tellen acht stuks. Een deel van hen staat met den krommen snavel tusschen de veeren te dutten en de rest is bezig zich de veeren te kuischen waarbij ze heel handig gebruik weten te maken van hun naar onze meening voor dit doel ongeschikten snavel.

Zonder een kik te geven gaan ze op de vleugels als een onzer, die de vogels het liefst op een meter afstand zou willen zien en dien we herhaaldelijk om deze dwaze neiging tot de orde moeten roepen, hen te na komt.

Over een goeie maand, als ze reeds zijn gepaard en misschien reeds een geschikte

nestplaats hebben uitgezocht, zijn ze heel wat luidruchtiger. Dan zien we ze vleugelslepend over het strand rollen terwijl ze aan één stuk hun eigen naam roepen.

In de Dennen langs den Waterweg noodigen enkele zwarte meesjes ons uit om naar hun acrobatische toeren te zien. „Siet-siet-siet” klinkt hun roep zonder ophouden, terwijl ze de laatste dennenzaadjes uit de door allerlei vogels reeds nagezochte kegels peuteren.

Iets verder zit wipstaartend een wijfje zwarte roodstaart. Nu zit zij op de rails van de hijschmaschine en dan op een richel en als we haar met den kijker wat beter willen bekijken is ze net naar den nok van een schuurtje verhuisd. Een zeldzaam vlug en behendig diertje. Ze schijnt evenwel nogal nieuwsgierig van aard te zijn (zouden de mannetjes ook zoo zijn?), want een moment later zit ze ergens op een stapel keien met haar staartje te wippen.

Een eindweegs vergezelt zij ons terwijl ze van de eene verhooging op de andere wipt. Blij, dat ze menschen ziet, denk ik.

Bij het begin van de zuidpier ontmoeten we een paar oeverpiepers, de gebruikelijke wintergasten op deze zeevering.

Links en rechts van de pier zijn de banken en slikken drooggelopen, zoodat we tal van vogels kunnen verwachten.

Op een zandbank aan den rand van den Waterweg staan een stuk of wat bergeenden zich te poetsen. Vorige week was hun aantal belangrijk grooter; toen telden we meer dan honderd exemplaren. Vermoedelijk is het meerendeel dus verder, naar hun broedgebieden doorgereisd en wie weet, zien we hen in den zomer niet ergens op Texel of Terschelling terug.

Mogelijk ook waren het bewoners van de Scandinavische landen of misschien wel van de oostelijke staten.

Over de begroeide rotsblokken drentelen drie bonte strandloopers in zomerkleed en een vierde zwemt een baantje in den Waterweg. Het strandlooptje verstaat de zwemkunst uitstekend; hij beweegt zich op het water met een gracieusheid en een behendigheid alsof hij nooit anders gedaan heeft. Hij ligt net als een kokmeeuw met een klein stukje van benedenborst en buik op het water en peddelt er met zijn zwemvlieslooze teenen lustig op los, terwijl hij onophoudelijk naar allerlei drijvende lekkernijen snapt.

Als van ouds staan allerwege groote en kleine troepen wulpen. Soms ontdekken we er hier of daar één of twee op de basaltkeien en soms zijn ze in gezelschap van andere steltloopers in de mod-

Bonte pielen rennen over het wad

derbrei aan het fourageeren, terwijl anderen weer heel broederlijk tusschen mantel- en zilvermeeuwen op het strand staan te dutten.

Het melodieuze geroep der wulpen klinkt zonder ophouden en onwillekeurig wanen we ons weer in het duin of in de uitgestrekte heidevelden.

In de branding dobberen eenden zonder tal. Wilde eenden en slob-eenden, waarvan de spierwitte borst een heel goed kenmerk is; verder smienten en eenigszins afzijdig van deze zwarte en groote zee-eenden. Over enkele weken zullen deze scharen weer naar hun noordelijke broedplaatsen vertrokken zijn; behalve de enkele, waarschijnlijk jonge, dieren die den geheelen zomer blijven rondboemelen.

Hoog boven onze hoofden dwarrelen als zwartwitte vlokken de eerste Kieviten voorbij. Bijna regelmatig volgen de troepen Kieviten elkaar op. Ze vliegen vanuit zee in noord-noord-oostelijke richting en schijnen weinig hinder van de zeereis te hebben gehad. Zonder er zich om te bekommeren, dat ze weer land onder zich hebben, vliegen ze voort, gedreven door een onzichtbaren drang.

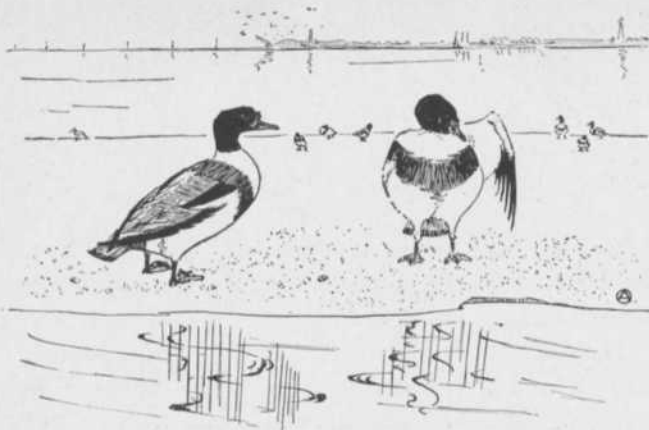
Op den verderen tocht over de pier ontmoeten we afwisselend kleine troepjes steenloopers (die al aardig op hun zomers zijn) en paarse strandloopers. Beide soorten kunnen we trouwens gedurende het winterhalfjaar bijna altijd aantreffen.

Aan de strandzijde zijn het vijf bontbekplevier-tjes, onze eerste van dit jaar, die onze aandacht vragen en aan de andere zijde van de pier ontdekken we een paartje zomertalingjes in de lucht. Eigenlijk hadden we nog geen zomertalingen verwacht, aangezien deze zich doorgaans eerst eind Maart vertoonen.

Intusschen zijn ons verschillende troepjes vinken gepasseerd, die vrij laag boven den Waterweg vliegend in oostelijke richting verdwijnen.

Hier en daar ontdekken we er een op een paal of zelfs op de basaltsteenen, die stellig even moeten uitrusten van den vermoeienden tocht over zee. Tevens ontdekken we enkele keepen op de palen, die in hun prachtkleed werkelijk juweeltjes zijn.

Enkele vinken blijken voorts zoo vermoeid te zijn, dat ze met uitgeslagen vlerkjes en open bekje op de steenen zijn neergeploft. Als versuft liggen ze naar adem te happen en maken zelfs geen noemenswaardige bewegingen als we ze met de noodige omzichtigheid willen passeeren. Het is wel heel merkwaar-

Een paar bergeenden staan zich te poelsen

dig, dat sommige vinken zoo'n zwaren dobber hebben gehad op den tocht van Engeland naar onze kust, terwijl andere daarentegen niet den minsten last van de reis hebben ondervonden.

Zelfs als we na geruimen tijd terugkeeren vinden we de diertjes, die op de pier een noodlanding moesten maken, nog op dezelfde plek terug. Nu vliegen ze echter toch op en blijken dus wel eenigszins van hun vermoeienis bekomen te zijn. Ze brengen het evenwel nog niet ver want even buiten ons bereik strijken ze neer en laten ons weer passeeren.

De nestor van ons gezelschap staat intusschen naar een vogel te turen dien hij naar het schijnt, niet kan determineeren. En geen wonder, want dezen vogel verwachten we nog allerminst. Het is namelijk een groote stern, die boven den Waterweg heen en weer vliegt en ons zodoende gemakkelijk in de gelegenheid stelt om hem als zoodanig te herkennen. Wat hem bezielt om ruim een maand eerder te komen dan gebruikelijk is bij groote sterns, is een raadsel, dat moeilijk zal zijn op te lossen.

In ieder geval zijn we niet weinig ingenomen met dit buitenkansje.

Bij de punt van de pier zwemt een troep van minstens vijf en twintig eidereenden. De wijfjes in stemmig bruin, de mannetjes daarentegen in hun opvallend wit en zwart en zelfs de groene plek aan den hals is goed zichtbaar.

De forsche dieren zijn vrij schuw en trekken bij onze nadering zoo veel mogelijk noordwaarts.

Wanneer zullen ze „de Beer” eens de eer aandoen om er in de dichte begroeiing hun nest te maken en er hun jongen groot te brengen? Het lijkt mij stellig niet onmogelijk.

Weliswaar zou het de groote vraag zijn of de jongen niet in de groote mulen der zilvermeeuwen zouden terecht komen. Dit is eveneens sterk het geval met de jonge bergeendjes. Bij massa's worden deze door de zilvers buit gemaakt en het is een feit, dat het aantal bergeenden snel achteruit gaat.

Intusschen zwemmen verder in zee nog meer eidereenden tusschen een stelletje half duikende half vliegende zilver- en kokmeeuwen. En daar zien we zoowaar ook een paartje middelste zaagbekken met hun verwilderde kuiven.

Nog steeds komen plukjes vinken en een enkele keep door. De meesten trekken als zij binnen de pieren zijn, heel gemoedelijk verder en slechts een enkeling is genoodzaakt om op de pier een tusschenlanding te maken.

In vergelijking met den najaarstrek zijn de troepjes nu heel wat kleiner en het is maar de vraag of er in den loop van den winter zooveel gesneuveld of gevangen zijn of dat ze slechts in kleinere troepjes trekken.

Zoals reeds gezegd ontbreken ook de zeeëenden niet. Ver in zee zien we een groot aantal dobberen. Het gros bestaat uit zwarte zeeëenden, doch we ontdekken ook enkele groote dito.

Zelfs laten ze vrij hooge golven rustig onder zich doorgaan, zoodat ze soms hoog worden opgetild om daarna in de diepte van een golfdal te verdwijnen. Als het moet, duiken ze ook wel door een golf heen. Ze schudden zich daarna het water uit de veeren en dobberen dan weer rustig verder.

Aan de strandzijde van de pier zitten zooals altijd honderden vogels op de droog geloopte banken. Het is er bezaaid met eenden, meest wilde en smienten, bergeenden en slobeenden en massa's meeuwen, zilver-, mantel-, storm- en kokmeeuwen.

Het verst naar zee staan als donkere silhouetten heele rijen aalscholwers, die op een afstand precies lijken op een lange rist palen van een zeevering.

Terug op het groene strand jagen we al direct een paar strandleeuweriken op. Nog net hebben we gelegenheid hun gele kopjes met de donkere wangen te onderscheiden evenals de twee miniatuurkuifjes aan weerszijden van den kop.

Weer ontmoeten we een paar bontbekjes, die op hun bekende wijze met korte rukjes en gerap van pootjes hun maaltijd bij elkaar zoeken.

In de kievitenwei tolleren de kieviten reeds dat het een lust is. De voorjaarszon heeft hun het bloed sneller in de aderen doen stroomen en het zal niet lang meer duren of het wijfje zal haar eerste ei in het door het mannetje gemaakte nestkuiltje deponeren. We zullen maar geen moeite doen om *het eerste* kievitse te zoeken. Dat wordt hier toch niet gelegd. Daarvoor hebben de kieviten van Friesland of Noord-Holland altijd de primeur.

De grutto's blijken nog niet aanwezig te zijn, ofschoon ze toch iederen dag op de broedplaats verwacht kunnen worden.

Boven het bouwland zien we geregeld een kop-

peltje kievitachtige vogels opvliegen en weer dalen, die om zoo te zien, toch geen kieviten zijn. Met behulp van den kijker kunnen we spoedig vaststellen, dat het inderdaad geen kieviten maar wel goudplevieren zijn.

Voorzichtig sluipen we nader om de vogels nog wat beter te kunnen zien. Desondanks hebben ze ons reeds opgemerkt en de heele kudde wilsters gaat tegelijk de lucht in. We tellen 250 à 300 exemplaren.

Een indrukwekkend en onvergetelijk gezicht.

In de verte boven het rietmoeras ontdekken we de silhouetten van een paar stoeiende bruine kiekendieven.

Binnen niet al te langen tijd zullen ze weer een riethorst gaan inrichten ergens in de rimboe van riet en biezen en zullen daar, als alles naar wensch verloopt, een half dozijn of meer jongen worden grootgebracht ten koste van helaas een veel grooter aantal jonge steltloopers.

Meer dan eens hebben we de kiekendieven verast als ze in een dicht duindoornbosch bezig waren met het ontleden van een konijnenbout, met welke bezigheid buizerden en ruigpootbuizerden zich eveneens gaarne onledig houden.

Het ware te wenschen voor de jonge kieften,

Stoeiende bruine kiekendieven

tureluurs, kemphanen, grutto's en eenden, dat de kiekendieven zich ook tijdens den broedtijd voornamelijk met konijnen voedden, daar zooals gezegd, talloze jonge vogels een ontijdig einde vinden in de klauwen van de Rozenburgsche roofridders.

En konijnen zijn er in overvloed, zelfs in zoo grooten getale, dat men een enkele pessimist al van een konijnenplaag hoort spreken.

Intusschen is de dag bijna verstreken en staat de zon, die ons den geheelen dag niet in den steek heeft gelaten, als een rood-gouden bal nog slechts voor driekwart boven water.

We moeten ons haasten om op den afgesproken tijd aan den steiger te zijn, vanwaar de veerman ons weer naar de beschaving zal terugvoeren.

WANDELEN ACHTER DE LENS door F. G.

(Het maken van vergrootingen II)

OP de bespreking van de verschillende, voor het maken van vergrootingen geschikte toestellen (hetgeen in het vorige nummer geschiedde), moet nu allereerst een en ander over de te gebruiken lichtbron volgen. Dit is een zeer belangrijk punt bij ons onderwerp, want waar de keuze van het toestel in de eerste plaats een kwestie van meer of minder gemakkelijk werken, van plaatsruimte en van den stand onzer geldmiddelen is, heeft de keuze van de lichtbron rechtstreeks invloed op de kwaliteit van het beeld.

Er zijn, in het algemeen gesproken, twee principieel verschillende mogelijkheden, nl. toepassing van direkt, *stralend* licht en van indirekt, *diffuus* licht.

In het eerste geval moet men in het vergrootingsapparaat een condensor gebruiken. Dit is een groote lens, (bestaande uit twee helften, elk aan de eene

zijde plat en aan de andere bol gebogen, waarbij de bolle zijden naar elkaar toe gekeerd staan), welke in de lantaarn geplaatst is tusschen de lichtbron en het te vergrooten negatief. De lichtbron is daarbij een klein, puntvormig lichtgevend lichaam. De lichtstralen, welke van uit de lichtbron op de eene (vlakke) zijde van den condensor vallen, worden door deze lens verzameld en iets naar binnen gebogen, zoodat op het negatief een bundel gelijkmatig verdeeld licht valt, bestaande uit naast elkaar loopende lichtstralen, niet volkomen evenwijdig, doch kegelvormig naar elkaar toe gebogen, zoodat deze lichtbundel door het negatief heen ongeveer net in de lens van de vergrootingsinrichting valt. Het negatief wordt dus belicht door naast elkaar loopende, direkt van de lamp komende lichtstralen. Deze passeeren de vergrootingslens en vormen het vergrootte beeld op het papier. Vandaar dat men spreekt van direkt of stralend licht.